

Бабаніна Вікторія Вікторівна,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з проблем
управління правоохоронною діяльністю
та її психологічного супроводження
навчально-наукового інституту
післядипломної освіти Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА СТАТТЕЮ 258-3 КК УКРАЇНИ ДІЙ ОСІБ, ЩО БРАЛИ УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ АБО СПРИЯЛИ ДНР І ЛНР

У квітні 2014 року було розпочато антитерористичну операцію та території Донецької та Луганської областей. Антитерористична діяльність була спрямована проти представників самопроголошених «Луганської народної республіки» та «Донецької народної республіки». В той час дії причетних осіб кваліфікували як тероризм та інші дії, пов'язані з тероризмом. При цьому, на законодавчому рівні зазначені вище незаконні формування не було визнано терористичними.

Україна 27 січня 2015 року звернулася до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання російської федерації державою-агресором, що всебічно підтримує тероризм та блокує діяльність Ради Безпеки ООН, чим ставить під загрозу міжнародний мир і безпеку, а так звані «ДНР» і «ЛНР» – терористичними організаціями [1]. Попри це, міжнародні партнери наголосили на тому, що спочатку України повинна визнати так звані «ДНР» і «ЛНР» терористичними організаціями, і лише потім вони розглянуть поставлене питання.

З того часу України не приймала жодного нормативного акту, який би врегулював це питання. Водночас суди по-різному розглядали так звані «ДНР» і «ЛНР» – незаконні збройні формування (у кримінальних провадженнях, що розслідували слідчі міліції/поліції), терористичні організації (у кримінальних провадженнях, що розслідували слідчі СБУ) тощо.

Одноставної позиції з приводу так званих «ДНР» і «ЛНР» не в судовій, не в слідчій практиці не було фактично до 12 червня 2022 року.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну стало чинником швидких законодавчих змін. Так, було прийнято Закон України від 22 травня 2022 року № 2265-IX «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в

Україну» [2] (набрав чинності з 12 червня 2022 року), у якому визначено, що російська федерація є державою-терористом, однією з цілей політичного режиму якої є геноцид Українського народу, фізичне знищення, масові вбивства громадян України, вчинення міжнародних злочинів проти цивільного населення, використання заборонених методів війни, руйнування цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, штучне створення гуманітарної катастрофи в Україні або окремих її регіонах (ч. 1 ст. 2). З огляду на це, можна стверджувати, що так звані «ДНР» і «ЛНР», будучи збройними формуваннями росії, є також терористичними.

КК України не тлумачить поняття «терористична організація». Водночас, відповідно до Закону України від 20 березня 2003 року № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом» [3], терористична організація – це стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке створене з метою здійснення терористичної діяльності, у межах якого здійснено розподіл функцій, встановлено певні правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки і вчинення терористичних актів. Організація визнається терористичною, якщо хоч один з її структурних підрозділів здійснює терористичну діяльність з відома хоча б одного з керівників (керівних органів) усєї організації.

З огляду на зазначені вище положення, а також на зміст діяльності збройних формувань так званих «ДНР» і «ЛНР», можна стверджувати, що вони є терористичними організаціями. Однак, з іншого боку, на міжнародній арені вони є частково визнаними державними утвореннями (визнали незалежність росія, Сирія, Північна Корея), які керуються росією, а також спонсоруються і діють в інтересах росії. Низка інших держав зовсім не визнають таких утворень.

Проблемою законодавчого врегулювання цього питання є також те, що нині необхідно протистояти усій росії, а не її посередникам у виді незаконних збройних формувань «ДНР» і «ЛНР» на тимчасово окупованих територіях. У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне визнати так звані «ЛНР» і «ДНР» терористичними організаціями на законодавчому рівні. Це дасть змогу правильно кваліфікувати дії причетних осіб до 24 лютого 2022 року. А з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну незаконні дії представників «ЛНР» і «ДНР» слід оцінювати в межах міжнародного гуманітарного права та воєнного права, оскільки це вже не антитерористична операція, а війна за незалежність України.

Отже, попри те, що так звані «ЛНР» і «ДНР» керуються росією, а також спонсоруються і діють в інтересах росії, дії їх представників слід оцінювати з огляду на дату вчинення кримінального правопорушення. Якщо це було вчинено до повномасштабного вторгнення так звані «ЛНР» і «ДНР» слід вважати терористичними організаціями і кваліфікувати дії винних відповідно до ст. 258–258-6 КК України. А вже з початком повномасштабного вторгнення дії

представників збройних формувань слід розцінювати як незаконні збройні формування росії, які діють проти України і кваліфікувати за ст. 438 КК України та іншими статтями, які передбачають відповідальність за протиправні дії під час війни.

На нашу думку, за відсутності належного правового регулювання цього питання, така позиція є найбільш прийнятною.

Список використаних джерел

1. Про звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором : постанова Верховної Ради України від 27 січ. 2015 р. № 129-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-19#Text>.

2. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну : Закон України від 22 трав. 2022 р. № 2265-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-IX#Text>.

3. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 берез. 2003 р. № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

Бакутін Євген Іванович,

старший викладач кафедри тактичної підготовки навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРИНЦИПИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У статті 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Однак, на сьогодні в нашій державі підвищення рівня організованості, озброєності, технічної оснащеності злочинців вимагає відповідного рівня техніко-криміналістичного забезпечення розслідування та попередження кримінальних правопорушень. Одним з джерел надходження подібних досягнень до правоохоронної діяльності є – застосування криміналістичних та технічних засобів. Під поняттям «криміналістична та технічні засоби»